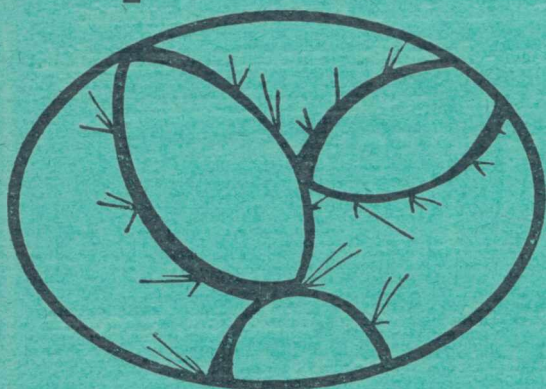

SUCCULENTA

Nederlandse Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

1951
No. 3

Voorzitter: A. F. H. BUINING, „Hohorst“, Hamersveld (Utrecht)
Secretaresse: Mevr. J. GRULLEMANS-VAN BERGHEM, Heere-
weg 19, Lisse.
Penningmeester: G. D. DUURSMA „Vijversburg“, Rijkerkerk (Fr.),
Postgiro no. 133550.
Redactie: A. J. A. UITEWAAL, Alex. Boersstraat 25hs, Amsterdam.

Geeft Succulenten tijdens de rusttijd

GEEN POKON

doch zodra de groei begint, vanzelfsprekend weer regelmatig POKON. Begint hiermede niet te laat, want POKON werkt sterk op de bloeibaarheid der Succulenten.

Andere Kamerplanten zoals Azalea - Begonia
Cyclamen - Geranium - Primula, moeten natuurlijk
in deze tijd, als ze groeien en bloeien,
regelmatig POKON hebben.

Takken uit Uw tuin, die vroeg uitlopen, groeien
en bloeien in huis volop als U ze in
Chrysalwater zet.

Snijbloemen blijven eens zolang goed,
als ze op **Chrysalwater** staan.

CHRYSAL is óók een product van de
POKONFABRIEK NAARDEN

Verkrijgbaar bij de bloem- en zaadwinkels.

Nederlandse Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

SUCCULENTA

Twee nieuwe Cereussoorten

door Prof. M. Cardenas *)

DE huidige twijfelachtige stand waarin zich de taxonomie van het geslacht *Cereus* Miller bevindt, maakt een herziening noodzakelijk.

In 1905 publiceerde Alwin Berger zijn revisie van het geslacht *Cereus* (Mill.) en kwam tot de conclusie, dat er niets anders overbleef dan dit geslacht in zijn oude vorm te handhaven; hij verdeelde het geslacht in geslacht *Piptanthocereus* Berger opgericht, waartoe alle soorten *Cereus* behoren, die wij nu kennen.

18 ondergeslachten. In overeenstemming met deze indeling werd het onder Britton en Rose namen in hun bekende monographie van de Cactaceae in dit geslacht alle soorten op van Schumann's series *Compresso-costati*, *Formosi* en *Coerulescentes* en de twee soorten *Cereus tetragonus* en *Cereus Hankeanus* van de serie *Oligoni*. Deze auteurs erkenden 24 soorten, voorkomende van het zuiden van West-Indië door het oostelijk deel van Zuid-Amerika tot in Argentinië. In het supplement op de delen II en IV van de Cactaceae voegden deze auteurs er nog aan toe *Cereus grenadensis* van West-Indië en *Cereus trigonodendron* van Peru en Bolivia. Als groeiplaats van het type van de laatste soort werd aangegeven het departement van Loreto in Peru, dus de Amazonevallei van Peru, tot een gemiddelde hoogte van 100 m, waar echter niemand deze plant ooit gezien heeft.

Herbariummateriaal van twee verschillende plaatsen, nl. van de Santa Ana Vallei in Peru van 1000—1500 m hoogte en van Cachuella Esperanza, Rio Beni, in Bolivia, op 200 m hoogte, bleek ook tot deze soort te behoren.

De beschrijving van een van onze volgende nieuwe Cereussoorten klaart gedeeltelijk de vage opvatting omtrent *C. trigonodendron* op. Naderhand publiceerden Marshall en Bock in de Cactaceae in 1941, 26 soorten *Cereus*, zodat geen nieuwe soorten sinds Britton en Rose werden toegevoegd. Voor zover bekend is voegt ook Backeberg in *Kaktus A B C* en *Blätter für Kakteenforschung* 1934—1938 geen nieuwe soorten aan dit geslacht toe. Niet een van de bovenvermelde publicaties noemt Bolivia als groeiplaats van een van de genoemde Cereussoorten.

Sinds 1942 bestuderen wij de cactusflora van Bolivia en hebben verschillende tot dusver slechts in Brazilië en Argentinië bekende soorten gevonden, doch ook enkele onbekende.

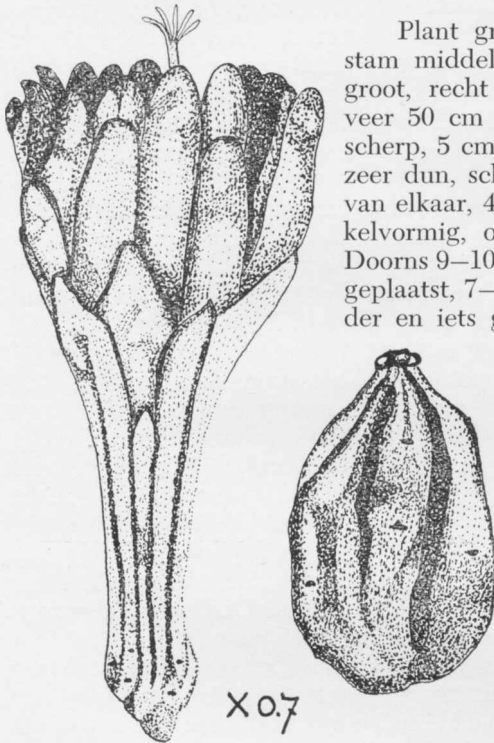
Wij hebben het voornemen om in de toekomst de in Bolivia voorkomende soorten *Cereus* te herzien en beschrijven intussen de twee volgende soorten.

Cereus vargasianus Cardenas nov. sp.

Arboreus, 7-8 m altus, trunci brevis adscendenti ramosus. Ramis glauco viridis cum constrictione plus minusve 50 cm distantibus. Costis 4-5, valde compressus, acies undulatus, 5 cm altis, 5-8 mm latis. Areolae suborbiculares cinereo tomentosae, 4-5 mm diam., 18-20 mm spatio separatae. Aculeis 9-10 vix distinguendis in aculei marginalis aut centralis tamen non nunquam areolis cum 3-4 aculeis centralis; omnes aculeis divaricatis 7-15 mm long., brunescetes basim obscuriores et parce bulbosus. Flores ex longitudo ramis, 8-10 cm long., infundibuliformes; ovario tuboque glaberrimis, extus viridibus obsolete squamulosus; phylla perigoni exteriora oblongo lanceolata, 3-4 cm long., viride rubescente; interiora lanceolata 5 cm long., alba; stamina numerosa; stylus 8-10 cm long., stamina superans; lacinis stigmaticis 8-11, flavidulis, 8 mm long. Fructus ellipticus, 7-8 cm long., 4 cm latis, 7 costatus, flavis, pulpa albida. Semina reniformis, nigra, 2 mm long.

Obs. - Species collector et amico Dr. Cesar Vargas botanicus rite meritoque dicata.

Patria: Peru, provinci Convencion, departementi Cuzco, in itinere Huadquina-Sayahuaco, 900-1500 m.

Cer. vargasianus, Cardenas; bloem en vrucht.

lang, 4 cm breed, huid geribd (7), lichtgeel gekleurd, gevuld met witte pulp. Zaden niervormig, zwart, 2 mm lang, oppervlakte fijnkorrelig.

Onderzocht materiaal: tussen Huadquina en Sayahuasco, provincie Convencion, departement Cuzco, Peru, 21 Dec. 1948. C. V a r g a s no. 7559 (type), in niet dicht groeiend dor struikgewas. Inlandse naam „Giganton del Valle” (volgens H e r r e r a) en „Pitaya” (volgens V a r g a s). Type in Herbarium Cardenasianum; co-type in U. S. National Herbarium (Smithsonian Institution) Washington D.C.

Deze nieuwe *Cereus* ging in verschillende publicaties voor *C. trigono-*

Plant groot, boomvormig 7-8 m hoog, stam middelmatig dik. Aantal zijtakken niet groot, recht opgaand, zeegroenachtig, ongeveer 50 cm van elkaar. Ribben 4-5, zeer scherp, 5 cm hoog, aan de basis 5-8 mm dik, zeer dun, scherp gegolfd. Areolen 12-20 mm van elkaar, 4-5 mm in doorsnede, vrijwel cirkelvormig, opvallend bekleed met grijs vilt. Doorns 9-10, naald- tot priemvormig, gespreid geplaatst, 7-15 mm lang, bruinachtig, donkerder en iets gezwollen aan de voet, rand- en middendorens niet verschillend hoewel enige areolen 3-4 middendorens hebben. Bloemen langs de takken, 8-10 cm lang, trechtvormig, geopend tot des middags. Vruchtbeginsel en bloembuis kaal, met enige rudimentaire schubjes; buitenste bloembladen langwerpige lancetvormig, 3-4 cm lang, roseachtig groen aan de punten; stijl 8-10 cm lang, sterk uitstekend, stempels 8-11, lichtgeel, 8 mm lang. Vrucht ellipsvormig, 7-8 cm

dendron Schumann door. Britton en Rose behandelden deze cactus in de Cactaceae, deel II, pag. 19 en constateerden: „zij wordt zeer groot, met enige wijd uitstaande takken, driehoekige stengels en rode bloemen; zij is vermoedelijk geen *Cereus* en lijkt op geen enkele Peruviaanse cactus.

De groeiplaats van deze soort is het departement Loreto, Peru en haar

Cer. vargasianus, tussen Huadquina en Sayahuaco; Cusco, Peru. foto's: Vargas.

verspreidingsgebied noordoostelijk Peru. Deze zelfde auteurs maakten de volgende opmerking: „E. C. Erdi's verzamelde in 1915 bij Pumachaca op een hoogte van ongeveer 1500 m een zeer eigenaardige cactus, die hier ondergebracht kan worden. De kleine plant die hij stuurde had slechts vier dunne vleugelachtige ribben, het aantal dorens is 6–9, donkerbruin, naaldvormig.”

A. Weberbauer toont in zijn *El Mundo Vegetal de los Andes Peruanos*, Lima, Peru, 1945, een photo van de omgeving der Santa Ana Vallei van Urukamba (1000 m) waar onze nieuwe *Cereus* voorkomt onder de naam *C. trigonodendron* K. Sch., als een bestanddeel van de „Bosque sabanero sin hojas en su mayor parte.”

In het supplement van deel IV, pag. 267 van de Cactaceae, beschrijven Britton en Rose *C. trigonodendron* K. Sch. naar plantenmateriaal uit de Santa Ana Vallei in Peru, gezonden door Dr. F. Herrera, bestaande uit bloemen, en van Cachuella Esperanza, Beni, Bolivia gezonden door W.

E. Mayor in 1923, bestaande uit herbariummateriaal van takken en bloemen. Op grond van het genoemde materiaal en een foto van de typeplant ontvangen van Dr. Vaupel te Berlijn, kwamen genoemde auteurs tot de conclusie dat *C. trigonodendron* K. Sch. voorkomt in de oostelijke valleien van Peru en Bolivia.

Deze stand van zaken betreffende *C. trigonodendron* Sch. was echter onbevredigend; C. Backeberg vestigde onze aandacht op deze merkwaardige plant en vroeg ons omstreeks 1948 om goed herbariummateriaal; van Dr. Cesare Vargas van de universiteit van Cuzco, in Peru, ontvingen wij enige foto's, herbariummateriaal en tenslotte een maand geleden verse vruchten, alle behorende tot de *Cereus* van de Santa Ana Vallei. Naar dit materiaal hebben wij *Cereus vargasianus* beschreven.

De plant op de foto door Britton en Rose gepubliceerd in *Cactaceae*, deel IV, pag. 267, hen toegezonden door Dr. Vaupel, die verondersteld werd met *C. trigonodendron* Sch. identiek te zijn geeft ons in het geheel niet de indruk van een *Cereus*, nl. vanwege de lange plukken haar in de areolen. Deze cactus die niet het type is van die van de Santa Ana Vallei in Peru, is later door niemand meer gezien of verzameld. Deze laatste is onze *C. vargasianus*; gemakkelijk te onderscheiden van de andere soorten door haar vleugelachtige en gegolfde, scherpe ribben.

Het door Erdijs bij Pumacha en door Herrera in de Santa Ana Vallei verzamelde materiaal is onze nieuwe soort *C. vargasianus*, afkomstig van de tegenwoordige groeiplaatsen.

De landschapsfoto (Lamina XXXII) in Weberbauer's *El Mundo Vegetal de los Andes Peruanos*, stelt eveneens *C. Vargasianus* voor, maar niet *C. trigonodendron* Schum.

Cochabamba (Bolivia), Dec. 1950.

Vert.: R. H. Sieperda.

(Wordt vervolgd).

ENGLISH SUMMARY:

Dr. Cardenas states that the genus *Cereus* Mill. needs a revision. A. Berger divided the genus in 1905 in 18 subgenera. To his subgenus *Piptanthocereus* belong all the species of *Cereus*. Britton and Rose recognised in their *Cactaceae* 26 species. The description of *Cereus vargasianus* Cardenas clears up in a part the obscure meaning of *Cereus trigonodendron*. Marshall and Bock recognised also 26 species of *Cereus*. Backeberg did not add any new species to these. Not one of the publications mention Bolivia as locality. Dr. Cardenas who is studying the cactus flora of Bolivia since 1942 intends to make a whole revision of the Bolivian species of *Cereus* in the future. The then following latin diagnose of *C. vargasianus* speaks for itself.

Material examined: Between Huadquina and Sayahuago, Prov. Convencion, Dep. of Cuzco, Peru, Dec. 21, 1948. C. Vargas no. 7559 (type) in not dense and dry thickets. Vernacular name „Giganton del Valle" and „Pitaya". Type in Herbarium Gardenasianum; cotype in the U.S. National Herbarium, Smithsonian Institution, Washington D.C.

Observations: This *Cereus* has been passing as *C. trigonodendron* Schum., in various publications. Britton and Rose in *Cactaceae* vol. II, pag. 19 and appendix to vol. IV, pag. 267. A. Weberbauer in his „El Mundo Vegetal de los Andes Peruanos" Lima, Peru, 1945. The plant was described after material received from Dr. Cesar Vargas, Cuzco, Peru, from the Santa Ana Valley, Peru.

The photograph from Dr. Vaupel in Britton and Rose's *Cactaceae* as *C. trigonodendron* is not from a *Cereus* at all because it bears long hair tufts in the areoles; this plant was never seen or collected again.

The material collected by Erdijs from Pumachaca and by Herrera from Santa Ana Valley, represents *C. vargasianus*. The landscape photograph (Lamina XXXII) in Weberbauer's *El Mundo Vegetal de los Andes Peruanos* represents also this *Cereus* and not *C. trigonodendron* Schumann.

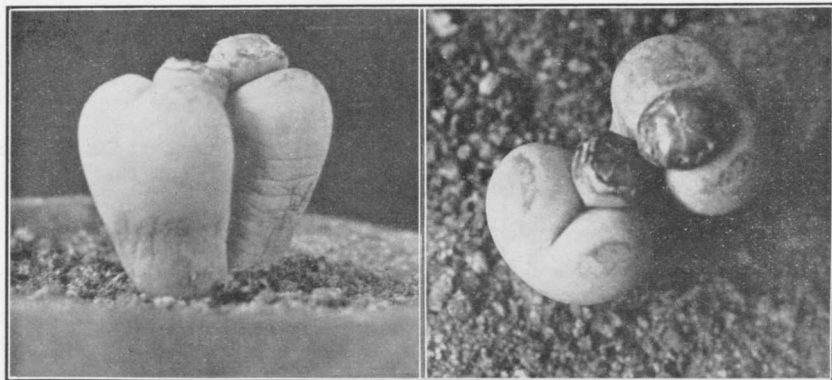
*) Prof. M. Cardenas, hoogleraar in de botanie aan de Univ. San-Simon te Cochabamba, Bolivia.

Lithops Steineckea Tsch. spec. nov.

door Dr. A. Tischer.

Corpuscula 1-2. *Corpusculum* cylindricum vel sub-obovatum. — 2,2 cm altum, 1,2-1,5 cm diam., supra convexum, subbilobum, fissura depressa, 7 mm longa, lobula convexa, 1-2 mm alta, glabrum, lateris griseo-ochraceis, supra brunneo-ochraceum, lineis paucis brunneis notatum. Calyx lobis 4, petala 30-35, 1,2-1,5 cm longa, aurantiaca. Stamina filamentis niveis, antheris luteis, stigmata 6.

Gross-Namaqualand; locus ignotus.

Lithops Steineckea Tsch.

foto: Dr. de Boer.

Een aantal exemplaren van deze, mij tot dusver onbekende Lithops zag ik voor het eerst in de kwekerij Steinecke te Ludwigsburg bij Stuttgart. De heer Steinecke had ze, samen met andere Lithopssoorten uit zaad gekweekt, zonder de herkomst nauwkeurig te kennen. Men zou misschien aan een toevallige misvorming kunnen denken, wanneer het slechts één enkel exemplaar had betroffen. Ik zag in de verzameling echter 30-40 planten, die alle gelijk waren. Gezien de omstandigheden zouden het planten moeten zijn uit geïmporteerde zaden gekweekt. Daar alle andere door de heer Steinecke gekweekte Lithopssoorten van dezelfde leeftijd uit Groot-Namaqualand afkomstig waren, moet ik aannemen, dat deze nieuwe Lithops uit dezelfde streek stamt. In haar uiterlijk voorkomen doet de plant denken aan *Lithops Ruschiorum*, Dtr. et Schwant, waarvan ze echter door de slankere vorm en een geheel andere kleur verschilt. De spleet scheidt de beide bladlobben niet zo volledig zoals dit bij de bilobe vormen, bijv. *Lithops optica* N. E. Br., het geval is. Tot dusver heb ik slechts exemplaren met een of twee hoofdjes gezien. Wat de grondkleur en de bloem betreft, hierin komt *L. Steineckea* bijna geheel met *L. pseudotruncatella* overeen, zodat deze beide soorten wel nauw aan elkaar verwant zullen zijn. Vermoedelijk stamt *L. Steineckea* ook uit het Noorden van Groot-Namaqualand, indien het althans een in de natuur voorkomende vorm betreft. Ik heb deze plant als een nieuwe soort beschreven, om ze in grotere kring van liefhebbers bekend te maken en om verdere onderzoekingen in het land van herkomst te bevorderen.

Beschrijving: Planten uit 1-2 hoofdjes bestaand. *Corpuscula* cylinder- tot iets langwerpig eivormig, van boven dikker dan in het midden, tot 2,2

cm hoog, tot 1,5 cm in doorsnee. zijdelings een weinig samengedrukt, van boven door dwarsspleet iets tweelobbig, spleet 7 mm lang, de beide 1–2 mm hoge, min of meer afgeronde bladlobben niet geheel scheidend. Grondkleur der zijanten licht reekleurig, boven op de bladlobben bruinachtig tot okergeel met enige onduidelijke en onregelmatig verlopende, roodachtig bruine lijnen. Bloem goudgeel, tot 2,5 cm in doorsnee, 30–35 bloemblaadjes.

Vindplaats onbekend; vermoedelijk Noordelijk Groot-Namaqualand.

Lithops Steineckeana onderscheidt zich van alle andere bekende Lithopsoorten door de slanke, cilindrische vorm en de enigszins afgeronde, van spaarzame tekening voorziene bladlobben die door de spleet niet volledig van elkaar zijn gescheiden. Deze nieuwe vorm heeft met *L. pseudotruncatella* de grondkleur van het zijvlak en van het bovenvlak gemeen; terwijl echter *L. pseudotruncatella* omgekeerd-kegelvormig of tolvormig is, kenmerkt *L. Steineckeana* zich door een slanke, cilindrische tot langwerpige-eivormige gedaante.

(Vertaling: Dr. de Boer).

Underschrift van de vertaler :

Het tweehoofdige exemplaar, dat op de foto is afgebeeld en dat ik door de vriendelijke bemiddeling van Dr. Tischer ontving, bloeide bij mij in Juli 1950, tegelijk met Lithopsoorten, die tot de pseudotruncatellagroep behoren. Daar ik slechts één exemplaar bezit en dus geen kruisbestuiving met een ander exemplaar van *L. Steineckeana* kon toepassen, heb ik mijn *L. Steineckeana* bestoven met stuifmeel van *L. pseudotruncatella*. Het resultaat van deze bestuiving, n.l. twee goed ontwikkelde zaadkapsels (waarvan de verdroogde bloemresten zijn verwijderd om de vorm van de spleet en van de bladlobben goed te doen uitkomen), ziet men op de foto. Beide eigenschappen, n.l. het gelijktijdig bloeien en het vormen van zaad na bestuiving door *L. pseudotruncatella* wijzen op verwantschap met de pseudotruncatella-groep, waarvan *L. Steineckeana* echter in vorm en tekening sterk afwijkt.

Islaya bicolor Akers et Buining spec. nov.

Caulis simplex, globosus vel breviter cylindricus, 8-10 cm diam., usque ad 20 cm altus, viridis purpureo-suffusus; costis 20 humilibus, areolis immersis, ellipticis, circ. 1.5 cm remotis, spinis marginalibus 12-14, griseis, acicularibus, pungentibus, radiantibus, 3-10 mm longis. Flores diurni, brevissime campanulati ad rotati, 1.5-2 cm diam., circiter 2 cm longi, tubo brevissimo, dense lanuginoso et apicem versus setoso; sepalis interioribus et exterioribus subsimilibus, oblongis ad oblanceolatis, basi flavescentibus, apice subrubiginosis vel rubescentibus; staminibus multis flavidis ad flavescentibus, antheris oblongis, luteis; pistillo robusto, flavescenti; ovario globoso, albo-lanuginoso, stigmatibus 8. Fructus parvus, torsus, obovoideus, 2 cm diam., apice lanatus et setosus; semen umbilico parvo.

Typus: Habitat Peruviam meridionalem, in altiplanitie inter locos dictos Nazea et Lama. Coll.: Akers s.n. in Dudley Herb., California, U.S.A.

Planten enkel, kogelvormig tot kort cilindrisch, 8–10 cm in doorsnede en tot 20 cm hoog; epidermis donzig met een eigenaardige purpergroene kleur; ribben ongeveer 20, laag, areolen diep liggend, elliptisch, 4 bij 7 mm, ongeveer 1,5 cm van elkaar verwijderd en bekleed met grijs vilt; randdorens 12–14, grijs, vrijwel priemvormig, stekend, stralend, 3–10 mm lang; middendorens gewoonlijk 4, loodrecht op de areolen geplaatst, grijs met bruine punten, priemvormig, stekend, 10–12 mm lang, de top van de planten bekleed met tot 5 mm lange, witte wol; dagbloeiër, bloemen enkel, verschijnend uit 1 jaar oude areolen in een cirkel rond de wollige top van de plant, de knoppen komen witwollig te voorschijn met enkele slanke borstelachtige dorens, bloemen zeer kort klok- tot stervormig, 1,5–2 cm in doorsnede en ongeveer 2 cm lang, de binnenste en buitenste bloemblaaden

vrijwel gelijk van vorm en kleur, binnenzijde onderaan groenachtig geel en boven chocoladekleurig bruin of roodachtig, langwerpig tot omgekeerd lancetvormig, met een donkerder roodbruine middenstreep, de bloemen hebben een uitgesproken geelgroen oog of centrale zone met een chocoladekleurige rand; meeldraden niet uitstekend, vele, slank, bleek geel tot kleurloos; helmknopjes klein, minder dan 1 mm lang, langwerpig, geel, bij de samengetrokken uiteinden der meeldraden is een scherpe hoek verbou-

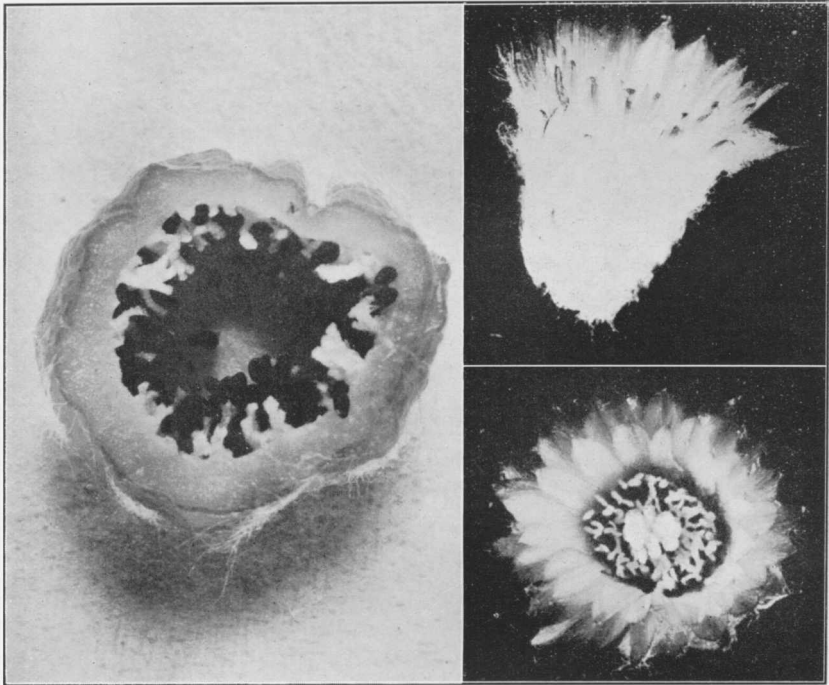
Islaya bicolor; ware grootte.

foto: Akers.

den; stamper niet uitstekend, geelachtig, krachtig; stempels 8, cremegeel, wasachtig, 2, 5 tot 3 mm lang; bloembuis zeer kort met veel schubjes, die vrijwel geheel verborgen zijn onder een dichte bekleding van gekroesd, verward, wit, als van katoenachtige wol of van zijdeachtig haar, borstelachtige dorens alleen uit de oksels van de bovenste schubjes, borstels roodachtig bruin, 5–6 mm lang, niet stekend, buigzaam; vruchtbeginsel klein, cirkelrond, geschubd en verborgen onder een dichte mat van haar; vrucht klein, gedraaid, omgekeerd eirond, purperrood, ongeveer 2 cm in doorsnede, eventuele bloemresten zijn niet te onderscheiden ten gevolge van de plukken dichte witte katoenachtige wol in de top van de vrucht (de wolhaartjes zijn 1 cm en langer), uit deze plukken wol komen 16–25, 2 cm lange bruine, naaldvormige, niet stekende, borstelige dorens te voorschijn, uit de schubjes aan de zijkant (6–10 mm van elkaar) komen plukjes van 3 mm lange, witte, glasachtige haren, de vrucht springt bij het rijp wor-

den aan de basis van uit een porie open; zaad wandstandig, middelmatig groot (1 mm), vrijwel kogelvormig met afgeplatte basis, dof bruin met een bruingeel waslaagje, navel klein, rondachtig, beengrijs, gewoonlijk diepliggend en zich bevindende aan de afgeplatte zijde; wortels lang en vezelachtig, zonder een penvormige wortel.

Herbariummateriaal zal worden gedeponneerd in het Dudley Herbarium te Palo-Alto, Californië, U.S.A.

Islaya bicolor: links: vrucht, toont de rangschikking van de zaden langs de binnenwand ($\times 2$); rechts: bloem ($\times 1.5$)
foto: Akers.

Vindplaats van het type-exemplaar: Zuid-Peru, op de hoogvlakte tussen Nazca en Lomas en ongeveer 5 km van de kust. Verspreidingsgebied waarschijnlijk beperkt tot de vindplaats.

Deze planten zijn buitengewoon zeldzaam en slechts enkele exemplaren werden gevonden. Twee kilometer achter de hoogvlakte waar deze plant gevonden werd ligt een reeks heuvels, die ongeveer 1000 meter hoog is. Het is mogelijk, dat daar meer van deze planten voorkomen en dat enige zaden van daar naar beneden zijn gewaaid of op een andere manier daarheen gebracht zijn. Andere cactussen werden op deze plaats niet aangetroffen, maar wel veel groepen van de zeer wollige *Portulaca pilosa*.

Deze nieuwe *Islaya* is zeer duidelijk van de andere soorten van dit geslacht te onderscheiden, zelfs wanneer zij niet bloeit, daar de bedoorning veel minder dicht en de dorens veel korter, stugger en meer priemvormig zijn dan die van *I. islayensis* en *I. minor*. Ook is zij goed te herkennen door de purperen kleur. De scherp afgetekende tweekleurige bloemen zijn voorts

veel kleiner dan van de andere soorten. De vruchten zijn eveneens kleiner, donkerder van kleur en kogelvormig.

De Amerikaanse kenners en liefhebbers van cactussen begrijpen in het algemeen niet goed wat C. Backeberg bedoelde met de verklaring, dat de zaden van de *Islaya*'s in een ring voorkomen. De vruchten zijn in feite hol, zonder een spoor van pulp en de zaden zijn in de gelatine-achtige wand bevestigd. Evenmin kan men zich in het algemeen verenigen met de opvattingen van Marshall en Bock, dat het geslacht *Islaya* in het geslacht *Parodia* zou moeten worden opgenomen, aangezien de zaden van de eerste groep groter en goed te onderscheiden zijn van die van de tweede groep. In feite zijn de borstelige vruchten van *Islaya* nauwer verwant aan *Notocactus*, dan aan enig ander geslacht. In ieder geval is het naar onze mening gewenst het geslacht *Islaya* te handhaven, totdat verdere studie en nader onderzoek dit probleem hebben opgelost.

ENGLISH SUMMARY :

Plants solitary, spherical to short-cylindric, 3 tot 4 inches in diameter and up to 8 inches tall; epidermis distinctly purplegreen; ribs low, about 20; areolus sunken, elliptical and about 5/8" apart; lateral spines 12-14, short (about 1/4" long), radial, subulate, pungent; central spines 4, erect, subulate, gray with brown tips, pungent, 3/8 to 1/2 inch long; flowers solitary, diurnal, and appearing in a circle around the wooly apex of the plants; flowers small, 3/4 inch wide bij 3/4 inch long, short campanulate, yellow green in the center with sharply banded chocolate tips; stamens many, included, yellowish; style heavy, included; stygma lobes 8, about 1/8 inch long; tube very short, quite scaly; the upper scales have long, slender, bristlelike spines as well as white cottony wool; the lower scales and ovary hidden in white wool; fruit small, purple, obovate, about 1/2" in diameter; lateral scales filled with short tufts of glassy white wool; terminal scales filed with a 1/4" long tuft of white hair as well as well as with 3/4" long, flexible, bristlelike spines; fruit dehisces from a basal pore; fruit hollow, without pulp, but gelatinous so that the medium sized seeds stick to the sides of the fruit; seeds dull, brownish with a buff-coloured coating and nearly spherical; roots long and fibrous.

Type locality: Southern Peru on the mesa between Nazca and Lomas, but close to the coastal brink of this mesa.

Habitat: the same, but not well-known due to the extreme rarity of this species.

This new species is distinguished at once by its purplish colour; its short subulate, rather sparse spination; its much smaller, zonal, bicoloured flower; its smaller and shorter fruit and the dull brown, coated seeds.

A. F. H. Buining.

Uit de praktijk

Houd ook in Mei Uw planten nog matig vochtig, doch geef ze in Juni wat meer water, indien De Bilt voor de komende dagen warm, zonnig weer voorspelt. Gebruik bij voorkeur water, dat de kastemperatuur heeft.

Berg Uw rietmatten of ander dekmateriaal nog niet op, doch blijf onder iedere weersgesteldheid tot 20 Mei 's nachts Uw kas dekken, opdat U niet verrast wordt door een onverwachte nachtvorst.

In Mei kan men bij gunstig weer zonder bodemverwarming zaaien. Stel, indien het koud en donker weer is, de zaaierij uit tot Juni. Zaaillingen van Juni zullen, als ze goed verzorgd worden, evengoed door de winter komen als vroeger gezaaide plantjes. Gebruik voor het zaaien uitsluitend gelijke delen door horreagaas uiterst fijn gezeefde, verteerde beukenbladgrond en gewassen scherp (rivier)zand. Zorg voor een goede drainage van Uw enige uren onder water gezette zaaitesten of lage potten, door de bodem te bedekken met potscherven, waarover een laagje fijn grind of fijne koolsintels komt. Vul daarna de test of pot op een zodanige wijze, dat de zaaiaarde stevig aangedrukt (niet geperst) en gelijk gestreken, tot circa een halve cm onder de rand reikt en zet haar daarna zolang in een bodempje water, tot het te bezaaien oppervlak donker getint, derhalve goed vochtig is. Laat de pot daarna uitlekken en ga niet zaaien alvorens gebleken is, dat het overtollige water vlot wegloopt.

Zaai in één test nimmer andere dan na aan elkander verwante soorten, dus geen cactussen bij ultrasucculente Mesems en geef, indien U nog geen ervaring bezit,

de zaden wat ruimte, opdat de jonge zaailingen wat groter en sterker kunnen worden, alvorens verspenen noodzakelijk is.

Dek na het zaaien het oppervlak met een laagje aarde ter dikte van het zaad, doch laat zeer fijne zaden onbedekt. Leg na het zaaien een ruit over de test of pot, dek die ter bescherming tegen de felle zonnestralen met een vel dun wit papier, geef Uw test een warm plaatsje en verzuim niet 's morgens en 's avonds het condenswater van de dekruiet te vegen. — Zet ééns in de 4 of 5 dagen — dit is afhankelijk van het weer — de test tot halverhoogte in een bak met water waar de koude van af is en laat het water goed in de aarde optrekken. Bedenk, dat door te gieten de zaden bloot komen te liggen, de algenvorming wordt bevorderd en de grond dichtslaat.

Meen niet, dat 6 zaden ook 6 plantjes opleveren. Naast soorten, welke — zoals de kweker zegt — er op komen als haar op een hond, zijn er ook, die zeer moeilijk en slecht ontkiemen. Laat, wanneer U nog geen ervaring opdeed, het zaaien van vele soorten tegelijk liever over aan zeer ervaren zaaiers. Een gelukte zaaiing van enkele soorten schenkt veel voldoening en vormt een aanmoediging op de ingeslagen weg voort te gaan. Een gehele of gedeeltelijke mislukking leidt tot teleurstelling met al de daaraan verbonden gevolgen.

Indien de zaaiërij voor U onvoldoende succes opleverde, wijt dit dan vooral aan Uzelf. Geef niet aanstonds de moed op, doch bestudeer nog eens wat terzake werd geschreven in vorige jaargangen van „Succulenta”. Beproof andermaal Uw geluk, bestel nog wat zaden en voorkom eerder gemaakte fouten. Voor de ware liefhebber bestaat geen schoner bezit dan een collectie, welke hij zelf uit zaden kweekte.

Zij, die hun eerder in huis verzorgde planten na 15 Mei in een klein kamerkasje buiten wensen te plaatsen, dienen de planten te beschermen tegen verbranding en bij felle zonneschijn rijkelijk te luchten. Zorg in ieder geval dat zij niet te droog staan. Voorkom ook, dat de potkluiten van Uw in de vensterbank opgestelde planten geheel uitdrogen. Houd ze regelmatig vochtig, doch niet nat.

Ook zij, die hun collectie in de tuin willen plaatsen dienen te bedenken, dat hun kwekelingen aan de volle zon moeten wennen en gemakkelijk door brandplekken worden ontsierd. Zet de potten niet te diep, doch ook niet te hoog in de grond. Overigens laat het klimaat hier te lande niet toe, dat men al zijn succulenten een plaats in de tuin geeft. Vooral de zwakke soorten onder de vetplanten, zoals bijvoorbeeld ultrasucculente Mesems en Crassula's kunnen naast tal van cactussen een verblijf van 20 Mei tot September in de tuin niet met gunstig gevolg doorstaan. Wees daarom voorzichtig, geef vooral de dure en zwakke soorten geen plaats in een open tuin, doch doe voor een langduriger verblijf in de open lucht bij voorkeur keuze uit de sterkere soorten.

Bepaald ideaal is het, indien men zijn collectie kan onderbrengen in een platte bak, zodat men haar bij langdurige regenval — niet bij een fikse zomerse bui — en koude met broeiramen kan dekken en derhalve de regeling van temperatuur en watergift vrijwel in de hand heeft. Planten, welke onder deze omstandigheden worden gekweekt, groeien in Juli en Augustus beter, zijn harder, gezonder, mooier van vorm, beharing en bedoorning dan die, welke in een kas zijn ondergebracht.

Indien U des zomers kweekt in Uw tuin of in een bak, zorg er dan voor, dat de slakken en keldermotten Uw planten niet kunnen belagen. Vraatzuchtig als zij zijn, kunnen zij in korte tijd Uw mooiste planten voor goed bederven. Verdelg ze derhalve en strooi voor en tussen — vooral niet op — de planten een der in de handel gebrachte bestrijdingsmiddelen.

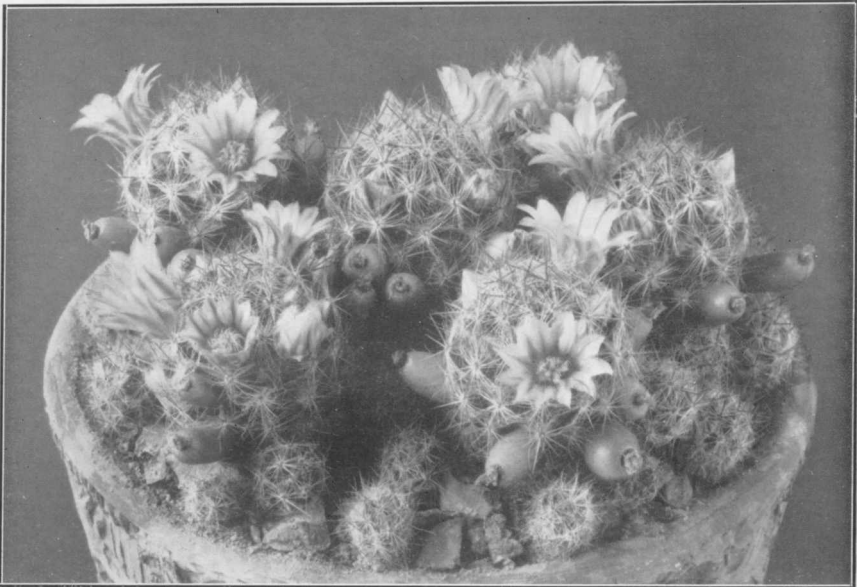
Planten, welke in Juni nog niet groeien, dient men aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Uit de pot geklopt, zal vaak blijken dat zij door wortelluis of wortelrot zijn aangetast. In het eerste geval is de aarde min of meer blauwgrijs van kleur en zal men bij nauwkeurige beschouwing luizen kunnen vinden daar waar de wortels uit de plant komen en daar waar zij zich vertakken. Wortelluizen komen vooral voor bij planten, welke gedurende lange tijd droog stonden. Vooral ultrasucculente Mesems worden er vaak door belaagd. Een door wortelluis aangetaste plant dient men boven een vuilnisbak van alle aarde te ontdoen, door de potkluit in elkander te knijpen en daarna de wortels met een zachte tandenborstel in één richting n.l. van de plant af schoon te strijken (dus niet te borstelen). Vergeet hierbij vooral de verborgen plaatsjes niet. De pot is uitsluitend nog te gebruiken, nadat men haar extra schoon heeft geboend of in kokend water gezet. Laat de aarde daar waar zij behoort, n.l. in de vuilnisbak. Na de schoonmaak kan men de plant wederom oppotten in het normale grondmengsel en bij de collectie plaatsen. Geef de plant de eerste dagen geen en daarna voorlopig nog weinig water. Men kan de mogelijkheid van een besmetting met wortelluis belangrijk verkleinen, door bij het verplanten de voor de helft met aarde gevulde potten en testen te bespuiten met een 2 Pct. Lirothionoplossing.

Vijf verschillende plantjes worden toegezonden aan haar of hem, die een nieuw lid aanbrengt. Hij of zij, die in de loop van dit jaar verschillende nieuwe leden opgeeft, zal telkens weer vijf andere zaailingen of stekken ontvangen en kan aldus zelfs 100 verschillende plantjes verwerven. Zorg er voor Uw deel van de buit te veroveren! Win nieuwe leden!

P. F. Diemel.

Mammillaria prolifera (Mill.) Haw.

door E. Shurly.

Mam. prolifera (Mill.) Haw.

foto: R. Gorbold (Eng.)

Het komt mij raadzaam voor in dit artikel over deze zeer lang bekende soort, enkele bijzonderheden te vermelden over haar vroegste geschiedenis, daar deze soort in nauw verband staat met de oudste geschiedenis van het geslacht *Mammillaria*.

Zoals ik reeds in *The Cactus Journal* 1946, p. 50 uiteenzette, treft men de eerste vermelding van een *Mammillaria*, die ik kon vinden, aan in Breyn's *Prodromus* (1679) ¹⁾ met de volgende beschrijving: „*Opuntia Echinomelocacti effigie tuberosa, fructu levissime amethystino. Nobis.*” In horto Beaumontiani, cum fructibus. Florem non vidi.” Vertaald wil dit zeggen: „*Opuntia*, als een *Echinomelocactus* van uiterlijk, met knobbels, vrucht enigszins blauwpaars.” „*Nobis*” wil zeggen „van ons”. Verder zegt de beschrijving, dat de onderhavige plant uit de tuin van Beaumont ²⁾ stamt en vruchten droeg. Breynius had de bloemen niet gezien. *Echinomelocactus* was in die dagen een naam, die voor verschillende cactussoorten gebezigd werd en het vermoeden is gewettigd, dat het hier een tot dusverre onbeschreven plant betrof. Latere auteurs beschouwden deze beschrijving te behoren tot *Cactus mammillaris* L. (*Spec. Plant.* I, 466, 1753), de typesoort van het geslacht *Mammillaria* Haw., doch de beschrijving is zo onvoldoende, dat dit onzeker is.

Herman vermeldt eveneens, in *Paradisus Batavus* (1698) p. 136 e.v. een *Mammillaria* (bij hem vermeld als *Echinomelocactus minor lactescens tuberculis s. mammillis majoribus*) ³⁾.

De uitlegging van deze oude beschrijvingen blijft een hachelijke onderneming. Om dit onderwerp in het juiste licht te plaatsen, moet men bedenken, dat de communicatiemiddelen in die dagen gebrekkig waren en de kennis dientengevolge moeilijk uit te wisselen was, waardoor allerwegen grote verwarring t.a.v. de nomenclatuur heerste.

Mijn persoonlijke opinie is, na een nauwgezette studie der 17de en 18de eeuwse werken, dat de oudere auteurs één plant kenden, n.l. een plant met tuberkels, waarvan in de diagnose op een of andere wijze het karakteristieke kenmerk „*mammillaris*” (met mamillen = tepelvormige tuberkels) tot uitdrukking kwam. Linnaeus vatte alle *Mammillaria*'s samen onder *Cactus mammillaris*. De gehele synonymie van deze pre-Linneaanse namen is gehuld in een waas van mysterie en het zal wel altijd moeilijk blijven om deze vormen met absolute zekerheid te identificeren.

Echter, dit historisch overzicht, hoe interessant het ook is, moeten we nu vervolgen met de gang van zaken betreffende *M. prolifera*.

Mammillaria prolifera werd als *Cactus proliferus* in Miller's Dictionary (1768) ed. 8 als volgt beschreven :

„6. Cactus (proliferous). Proliferus subrotundus, tectus, tuberculis ovatis barbatis longis albidis. Roundish prolific cactus, with oval tubercles closely joined, having long beards; commonly called small childing Melon Thistle.”⁴⁾

Men zal opmerken, dat ze eerst werd beschreven als Cactus en niet als Mammillaria. Toen Haworth in „Synopsis Plantarum Succulentarum (1812)” het geslacht Mammillaria opstelde was ook *M. prolifera* onder de door hem opgestelde soorten. Het is interessant er op te wijzen, dat zelfs deze grote cactuskenner wel *M. simplex* doch niet *M. mammillaris* noemt, wat er op wijst, dat het zelfs hem onmogelijk was van Linnaeus' *Cactus mammillaris* een juiste verklaring te geven. Haworth's beschrijving is wel zeer schetsmatig en kan derhalve niet worden gebruikt voor identificatie.

Ik zal verder geen andere auteurs noemen dan Britton en Rose, hun beschrijving luidt als volgt:

„Laag, uitstoelend tot pollen van dikwijls 60 cm in diam., de aparte planten kogelrond of cilindrisch, 3-6 cm in diam., plantenlichaam week; tuberkels kegelvormig, ongeveer 8 mm lang, uiteengespreid; oksels van de tuberkels met lange, harige borstels; randdoorns vele, haarvormig; middendorens 5-12, veel krachtiger dan de randdorens, met heldergele punt, zacht aanvoelend; bloemen uit de oudere oksels doch naar de top van de plant, klein, geelachtig wit; binnenste bloembladeren rechtopstaand, bleekgeel met bruinachtige middenstreep, scherp gepunt; helmraden bleek rose; meeldraden aanvankelijk naar binnen gebogen; stijl korter dan de meeldraden; stempels 3, geel; vrucht aan de top met achtergebleven resten van de verdorde bloem. knotsvormig, ietwat gebogen, 1,5-2 cm lang, scharlakenrood; zaden zwart, fijn wrattig, enigszins samengedrukt; zaadmantel wit, driehoekig.”

Van later datum is de beschrijving in Craig's Mammillaria Handbook (1945) p. 275, maar ik sta min of meer sceptisch tegenover moderne beschrijvingen van lang bekende planten, omdat ze zo dikwijls ontleend zijn aan planten, die jarenlang in cultuur geweest zijn en het is algemeen bekend, dat dit een ongunstige invloed heeft op de natuurlijke habitus, vooral daar zulke planten, gekweekt met vele andere soorten van hetzelfde geslacht, door de gelijke behandeling op de duur min of meer op elkaar gaan lijken.⁵⁾

Om deze reden bestaat er ook grote verwarring omtrent *M. prolifera* en *M. multiceps* (S.D. Cact. Hort. D. 1849). Gewoonlijk vindt men alleen een korte verwijzing naar *M. prolifera* als de witte en *M. multiceps* als de gele plant. Het beste kan men naar Britton en Rose's beschrijving van *M. multiceps* verwijzen, daar beide soorten door hen gelijktijdig en onder opsomming van de verschillen behandeld worden. Ze luidt als volgt:

„Kussenvormend, dikwijls grote groepen vormend; de aparte planten kogelvormig tot enigszins langwerpige, dikwijls slechts 1-2 cm in diam.; tuberkels klein, rond, in de oksels harig; randdorens haarvormig, wit; verscheidene middendorens⁶⁾, zacht aanvoelend, geelachtig aan de basis, donkerbruin naar de top; bloemen ongeveer 12 mm lang, witachtig tot geelachtig zalmkleurig, dikwijls aan de buitenzijde roodachtig verkleurend; vrucht langwerpige, 8-12 mm lang, scharlakenrood; zaden zwart, 1 mm lang, fijnwrattig”.

Er zijn niet zo veel aanknopingspunten, dat geef ik toe en het bewijst hoe moeilijk het is om planten op grond van beschrijvingen van elkander te onderscheiden. Het is eveneens moeilijk om levende planten met elkaar te vergelijken om redenen, die ik al uiteengezet heb, nl. omdat wij planten onder kunstmatige omstandigheden kweken en nieuwe exemplaren, die uit zaad van cultuurexemplaren gewonnen zijn allicht nog afwijkingen kunnen vertonen, o.a. door bastaardering.

In het algemeen is *M. prolifera* groter dan *M. multiceps*, en geeft de indruk wit te zijn; de middendorens zijn wit of hebben gele spitsen. *M. multiceps* heeft witte middendorens met bruine, rood- tot geelachtige spits, zij vormt tamelijk gelijke, kleine kussens, terwijl die van *M. prolifera* groter en onregelmatiger van grootte zijn, waarbij de oorspronkelijke „ouderplant” gemakkelijker herkenbaar is dan bij *M. multiceps*. Dit zijn hoofdpunten van verschil, een nauwkeuriger vergelijking wijst meer verschillen aan.

Er worden planten verkocht onder verschillende namen zoals *M. pusilla*, *stellaris*, *stellata*, *castaneooides*⁷⁾ maar dit zijn alle synoniemen, deze namen kunnen dus worden verwaarloosd. Het zijn planten die een gelijkvormig uiterlijk vertonen en waarvan de verschilpunten in de voorgaande regels reeds werden genoemd.

Ik wil nu mijn eigen beschrijvingen geven van de bloemen en vruchten, zodat de details van de belangrijke kenmerken kunnen worden vergeleken.

M. PROLIFERA :

Bloemknop toegespitst.

Bloem wijd open, spits geel, linkerzijde bruin. Verschijnt vanaf Mei.

Langte 13 mm., wijde 16 mm.

M. MULTICEPS :

Bloemknop ?

Bloem, klokvormig, met korte bloembuis.

Langte 15 mm, wijde 12 mm.

Bloembuis kort, groen aan de basis bleker, klokvormig.

Buitenste bloembladeren (sepalen) 6, lijnvormig, bruin, randen wit, gewimperd, 5 mm. *Binnenste bloembladeren* (petalen) 14, omgekeerd eivormig, met fijne tandjes, bleek geelachtig wit, bleekbruine smalle middenstreep breder dan de middenrib, 10 mm lang. Alle bloembladeren voor 2/3 van de basis af vergroeid een gesloten bloembuis vormend.

Helmdraden bleek groenachtig wit.

Helmknoppen klein, geel met weinig stuifmeel, niet pluizig. *Stijl* 9 mm lang, bleek groenachtig wit. *Stempels* 4, bleek groenachtig wit, zacht en lichtgeel behaard, samengevouwen, doch aan de rug kaal, bijna driekantig, uiteengespreid.

Vruchtbeginsel 2 mm lang, omsloten door de bloembuis, groenachtig wit.

Vruchten 20 mm lang, 6 mm breed aan de top, 3 mm breed aan de basis, dus naar de voet dunner wordend, rood, nauwelijks sappig, geen vruchtmoes.

Zaden ca. 10 per vrucht, 1 mm lang, zwart, kogelvormig met samengesnoerde basis, *ondiepe* putjes in *verticaal* lopende lijnen die echter onregelmatig verlopen; *zaadmantel* lijnvormig en wit aan de basis van het zaad.

Bloembuis kort.

Buitenste bloembladeren (sepalen) 4, langwerpig, aan de top afgerond, gaaf, middenstreep roodbruin met witte randen. *Binnenste bloembladeren* (petalen) 12, langwerpig tot rondachtig, met gespleten top, verder gaaftrandig, slechts half doorzichtig, geelachtig wit, rose middenstreep.

Helmdraden wit.

Helmknoppen wit met pluizig, geel stuifmeel, korrels rond. *Stijl* 10 mm lang wit, doch lichtgroen aan de top. *Stempels* 4, lijnvormig, bleek groen, met bleekgroene, zachte beharing, uiteengespreid.

Vruchtbeginsel 3 mm lang, groen.

Vruchten peenvormig 11 mm lang, 5 mm breed aan de top, 3 mm breed aan de basis, rood, nauwelijks sappig, geen vruchtmoes.

Zaden ca. 8 per vrucht, kogelrond met kort afgeknotte basis, gitzwart, *diepe* putjes welke in *diagonaal* verlopende lijnen vanaf de basis zijn geplaatst; smalle, witte, lijnvormige *zaadmantel* dwars over de basis.

Het is interessant op te merken, dat ik herhaaldelijk gevonden heb, dat zaden in de vruchten van *M. prolifera* in kleur variëren, vooral bij een plant, afkomstig uit Cuba. In eenzelfde vrucht is het mogelijk geheel zwarte zaden te vinden naast andere, die roodbruin zijn. Waarschijnlijk is de lichte kleur een aanduiding van onrijpheid. Wanneer de putjes worden onderzocht, blijkt het dat deze roodbruin zijn en niet zwart; de zwarte kleur is alleen te wijten aan de dichtheid van de kleurstof, die dan de indruk geeft zwart te zijn. Echt zwart is bij planten niet te vinden; deze indruk moet altijd geweten worden aan de dichtheid van de kleurstoffen, men zou dit kunnen vergelijken met de z.g.n. zwarte tulpen.

In de morfologie van deze planten is veel overeenkomst; het zou slechts aanleiding tot verwarring geven er nog dieper op in te gaan, vooral omdat de kunstmatige cultuur het vergelijken ten zeerste bemoeilijkt. De voornaamste en belangrijke verschillen tussen de bovengenoemde planten mogen de lezers in staat stellen zelf een oordeel te vellen en de planten te herkennen.

(Naar het Engels bewerkt; Red.).

- 1) Bedoeld wordt hier: Jacob Breynne, ook Breynius Gedanensis (= van Danzig afkomstig) genoemd. Geb. 1637, † 1697, schreef o.a.: „Prodromus fasciculi rariorum plantarum anno 1679 in hortis celeberrimis Hollandiae etc. observatarum. Gedani (= Danzig) 1680, 4°.
- 2) Simon van Beaumont, wonende te Leiden, was Griffier der Staten-Generaal der Ver. Nederlanden, een rijk liefhebber en plantenverzamelaar, door wiens toedoen vele exotische gewassen in Holland werden ingevoerd.
- 3) In *Comm. Hort. Med.* I, 105, t. 55 te vinden als: „Ficoides sive Ficus americana sphaerica tuberculata lactescens, flore albo”. In de originele platenverzameling van de Hortus te Amsterdam, deel I, te vinden als: „Kleyne melckgeevende Meloendistel van Curaçao 1687.”
- 4) Vert.: „de rondachtige spruitende Cactus met dicht opeenstaande ovale tuberkels met lange witte baarden; gewoonlijk genoemd de kleine spruitende Meloendistel.”
- 5) In de oorspr. tekst meent de auteur, dat door het bij elkaar kweken van vele soorten de neiging ontstaat „naar elkaar toe te groeien”, zoals het daar letterlijk heet, waardoor „kleuren, aantallen en andere kenmerken langzamerhand verdwijnen.” Wij menen, dat dit op z'n minst genomen sterk overdreven is, al kennen wij allen wel de invloed van de cultuur op de natuurlijke habitus. — Red.).
- 6) Craig, l. c. p. 273 randdorens 30–50; middendorens 6–8 (10–12).
- 7) Craig l. c. beschouwt *M. pusilla* Sweet, *M. stellata* Sweet, *M. stellaris* Haw., *C. stellatus* Willd. als synonymen van *M. prolifera*; *M. castaneoides* Lem. in *Lab. Mon. Cact.* 37 (1837) behoort volgens deze auteur tot *M. spinosissima* Lem.

BOEKBESPREKING.

„Mesembryanthemaceae”, ein Buch für Gärtner und Pflanzenliebhaber, van H. Jacobsen, Dr O. H. Volk, unter Benutzung von Angaben und Material von H. Herre, und mit einem Gattungsschlüssel von H. Herre und Dr. O. H. Volk. Eugen Ulmer, Ludwigsb. 1950; 8°; 128 p. en 32 afbeeld. (gebrocheerd DM 5.80.)

Uit een persoonlijke mededeling van de heer Jacobsen is mij bekend, dat de schrijvers van plan zijn geweest een uitgebreider werk over de familie der Mesembryanthemaceae te publiceren, doch dat de zeer hoge drukkosten tenslotte tot deze beknopte uitgave hebben geleid. Dit heeft het voordeel, dat voor een betrekkelijk geringe prijs alle Mesemliethebbers in staat kunnen worden geacht zich dit nieuwe boekje aan te schaffen. Het nadeel is natuurlijk de beknoptheid en het kleiner aantal foto's en tekeningen, dat toch nog 32 bedraagt.

Behalve een inleiding bevat dit boek o.m. hoofdstukken over: „Sukkulentformen”, „Gestalt und Lebensweise der Mesembryanthemaceae”, „Geographische Verbreitung”, „Bodenverhältnisse”, „die Kultur”, „Die Mesembr. in der gärtnerischen Praxis”, „Blüte und Frucht der Mesembr.”, „Schlüssel zur Bestimmung der Gattungen der Mesembr.” en tenslotte een „Register der Gattungen und der Arten.”

De titels van deze hoofdstukken, die we opzettelijk onvertaald weergeven, spreken voor zich zelf.

Over de inhoud der laatste twee hoofdstukken, nl. de sleutel en het register wil ik het volgende opmerken. Om met behulp van deze sleutel op te sporen tot welk geslacht 'n bepaalde plant behoort, moet men gebruik maken (hoe zou het ook anders kunnen bij een aantal geslachten van 120 en een aantal soorten van 2400) zowel van alle uitwendig zichtbare als van de meer verborgen kenmerken, zoals de bouw van bloem en vrucht. Dit houdt meteen in, dat de meeste mesemliethebbers, die geen botanici zijn of zich niet sterk in die familie gespecialiseerd hebben, geen gebruik van deze sleutel kunnen maken. Bovendien is het bijna altijd nodig, dat de te determineren plant zowel bloemen als nagevoegde vruchten draagt, zodat men bij afwezigheid van deze organen (en dat zal zeer dikwijls het geval zijn) het geslacht niet kan bepalen. We stellen ons van het gebruik van deze sleutel door de gewone Mesemliethebbers, voor het bepalen van het geslacht van een in de verzameling voorkomende onbekende plant of van een plant met een geslachtsnaam, waaraan getwijfeld wordt, dan ook niet bijzonder veel voor.

Toch heeft deze sleutel ook voor de gewone Mesemliethebber waarde en wel voor gebruik in — wat ik zou willen noemen — „omgekeerde richting”. Men kan er tenslotte in vinden, wat nu eigenlijk het verschil in botanische kenmerken is

tussen een Conophytum en een Ophthalmophyllum, tussen een Lithops en een Dinteranthus; tussen twee haakjes: *Lithops Vanzijlii* is geen Lithops, maar een Dinteranthus; de naam van deze plant is in 't vervolg: *Dinteranthus Vanzijlii* (L. Bol) Schwant. Men vindt, al „achteruitwerkende”, het verschil tussen *Gibbaeum* en *Antegibbaeum*, tussen *Pleiospilos* en *Cheiridopsis*, tussen *Nananthus* en *Titanopsis*, tussen *Mesembryanthemum*, *Campranthus*, *Ruschia*, enz., enz.

In het register zijn de synoniemen cursief gedrukt en erkende soorten van een volgnummer voorzien, de nummers achter de cursief gedrukte synoniemen verwijzen naar de juiste namen der planten.

Ik heb de moeite genomen in dit register bij het geslacht *Lithops* de achter de soortnamen vermelde nummers even te controleren en ik stuit daarbij op de volgende onjuistheden:

Lithops halenbergensis zou volgens Nel *L. karasmontana* zijn; dit is onjuist; Nel geeft op blz. 176 van zijn boek „Lithops” op, dat *L. halenbergensis* = *L. Franciscii*.

L. lactea zou volgens Nel *L. karasmontana* zijn; dit is onjuist; volgens Nel is *L. lactea* een vorm van *L. Julii*. *L. lateritia* zou volgens Nel *L. Julii* zijn; dit is onjuist; volgens Nel is *L. lateritia* = *L. karasmontana*.

Deze laatste twee onjuistheden zijn zeer waarschijnlijk ontstaan door een verwisseling van de achter *L. lactea* en *L. lateritia* vermelde nummers.

Lithops umdausensis zou volgens Nel *L. karasmontana* zijn; dit is onjuist; volgens Nel is *L. umdausensis* = *L. marmorata*.

Een en ander is jammer, omdat het verwarring sticht bij liefhebbers, die alle Lithopssoorten nog niet goed kennen en die niet in staat zijn, de juistheid van de in dit nieuwe boek voorkomende gegevens te toetsen aan de hand van die, welke in andere werken voorkomen.

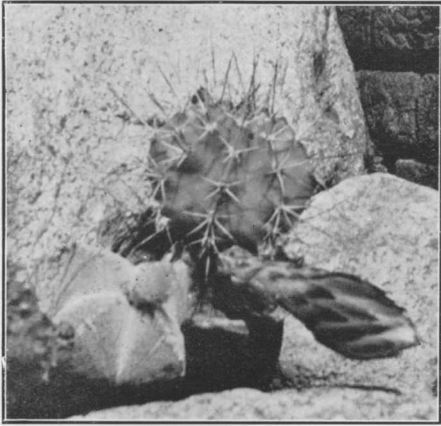
Niettegenstaande dit zou ik het nieuwe boek *Mesembryanthemaceae* van Jacobsen, Volk en Herre in het bezit van alle Mesemliethebbers willen zien. Sommige lezers zullen misschien de opmerking maken, dat in het register achter de namen der planten geen literatuurbronnen zijn vermeld. Hierdoor echter zou dit register niets anders dan een tweede „Verzeichniss der Arten der Gattung *Mesembryanthemum*” (door H. Jacobsen) zijn geworden. Persoonlijk heb ik althans naast Jacobsen's werk: „Verzeichniss der Arten der Gattung *Mesembryanthemum*” waarin alle literatuurbronnen en de vindplaatsen zijn vermeld, geen behoefte aan de vermelding van dezelfde gegevens in het register van het nieuwe boek *Mesembryanthemaceae*.

Naast de op dit gebied reeds bestaande literatuur zal het nieuwe boek van Jacobsen, Volk en Herre, dat in beknopte vorm een groot aantal interessante gegevens bevat, ongetwijfeld gaarne door Mesemliethebbers geraadpleegd worden. H. W. de Boer.

Wat onze leden schreven:

Geregeld ontvangen wij opgetogen brieven van leden-wedstrijdwinnaars over de aan hen toegekende prijs. Uit de brieven van A. Schuss te Huizen en C. Bravenboer te Vlaardingen citeren wij een in verschillende bewoordingen min of meer gelijklopende aansporing gericht tot alle leden: Ik zou alle leden willen toeroepen (willen opwekken): doet Uw best! (pak aan!) om ook zo'n mooie verrassing te winnen (om onze vriendenkring zo groot mogelijk te maken).

De heer J. Sjollemma te Hilversum schreef: Enige jaren geleden kreeg ik een plant onder de naam *Echinopsis nigra*, die geënt was op *Cer. Jusbertii*. De *Echinopsis* bloeide twee jaren achtereen

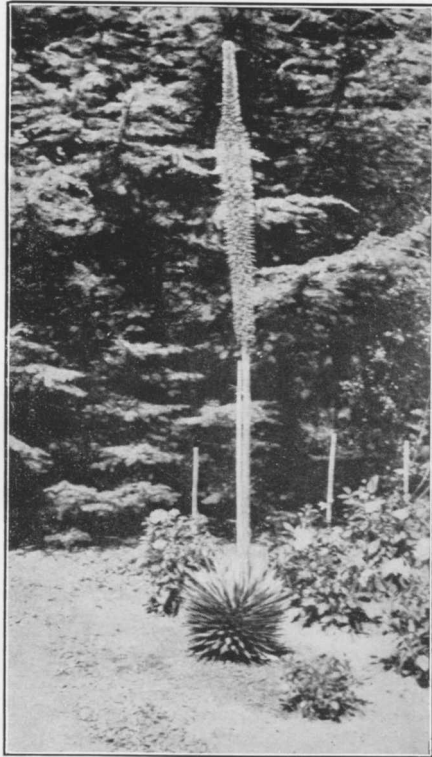

op normale wijze, dit jaar werd ik verast met 4 bloemknoppen aan de *Echinopsis* en één bloemknop op de entstam. Deze laatste ontwikkelde zich snel tot bloem, maar dat ging ten koste van twee, ongev. 2 cm grote bloemknoppen van de *Echinopsis* die afvielen, toen de bloem van *Jusbertii* op het hoogtepunt van haar groei was. Dit speelt me, omdat het een interessant geval zou zijn geworden, wanneer ent en entstam tegelijkertijd hadden gebloeid. De twee andere knoppen hadden reeds voordien normaal gebloeid.

* * *

De heer H. C. Hemker, Elandsgracht 83, Amsterdam (C.), schreef onlangs bij zijn aanmelding als nieuw lid: „Voor circa 10 jaar was ik ook lid van Succulenta, maar door het verlies van mijn planten heb ik mij laten ontmoedigen. Nu, als 70 jarige, begin ik weer met nieuwe moed... en hoop nog jaren lid te zijn van Succulenta.” Dat hopen wij ook! Welk lid, dat zijn planten niet verloor, helpt de heer H. een beetje?

Ons Rotterdams lid de heer J. van Hoey Smith schreef: Ingesloten doe ik U een tweetal foto's toekomen van

een bloeiende *Agave filifera*. De bloemstengel was ongeveer 3 m lang en had deze hoogte in 3 weken bereikt; er waren dagen bij, dat hij 25 cm opschoot. De bestuiving heeft succes gehad, want elke bloem heeft een zaaddoos gegeven met ca. 60 zaaadjes. Er zaten ongeveer 1000 van zulke zaaddoosjes aan de bloemstengel!

Mijn vader verwierf de plant als een vrij oud exemplaar hetgeen minstens 30 jaar geleden is, zodat zij een aanzienlijke leeftijd bereikt had, toen zij bloeide.

* * *

Op een in December te Stadskanaal gehouden tentoonstelling van de Aquariumvereniging „De Natuurvriend” heeft ons lid, de heer W. Schuur behalve een aquarium ook cactussen en andere vetplanten ingezonden. Zijn planten trokken sterk de aandacht; de kranten — wij kregen uitknipsels toegezonden — schreven over vensterplanten, de duivelswortel, over aasbloemen

met een „vieze lucht”, enz., en zij staken hun bewondering voor de ingezonden plantencollectie niet onder stoelen of banken. Al met al een navolgenswaardig voorbeeld van de hr Schuur en een mooie propaganda voor onze liefhebberij.

Wij zouden eigenlijk wel eens willen weten hoeveel cactusliefhebbers ook aquariumliefhebbers zijn.

* * *

Ook ons lid de heer Basstra, te Velsen, maakt onder het pseudoniem „Lepelaar” propaganda voor onze goede zaak in De Statenboom, het blad van de Vereniging Hoogovenstaten. Een

van zijn artikeltjes, getiteld Levende stenen, kregen wij toegezonden; niet alleen de titel maar ook het onderhoudend en prettig geschreven artikel hebben ongetwijfeld de aandacht getrokken van vele van heer Basstra's vakgenoten. Een goed streven om onze liefhebberij groter bekendheid te geven, en óók een nuttig besteden van vrije tijd.

* * *

Een lid vroeg: om alles ter wereld waar blijft „Uit de Cactuswereld”? Wij beloven: deze rubriek van wereldgebeurtenissen van wereldschokkende aard komt binnenkort weer op de wereldmarkt.

Enten

Tijdens de Februarivergadering van de Afd. 's-Gravenhage ontstond er een debat over het enten van Cactussen. Velerlei opmerkingen en adviezen over dit onderwerp werden besproken en algemeen werd betreurd dat het enten maar al te vaak gelijk staat met een kansspel.

Heeft men een plant die, om welke reden dan ook, in aanmerking komt voor enten dan volgt meestal de onthoofding van een andere plant, die geschikte afmetingen heeft om als onderstam te dienen, de beide delen worden verbonden en men kan slechts afwachten wat van deze manipulatie het gevolg zal zijn.

Tot de gevolgen kan behoren: dat er geen verbinding plaats heeft, dat het entstuk wortels vormt die zich in de entstam dringen, dat de entstam door de geënte plant geheel wordt uitgeput, dat de vorm van de ent tot onherkenbaar toe verandert, dat het entstuk nimmer bloeit, enz., enz.

Het kan ook zo treffen dat de verbonden plantendelen zodanig harmoniëren dat zich op de entstam een plant vormt die in alle opzichten goed genoemd kan worden; de vorm verloopt niet of nauwelijks, de bloei is voldoende en er zijn geen ongewenste gevolgen.

Uit de debatten bleek dat heel veel tegenvallers eigenlijk niet zouden behoeven voor te komen als er voldoende

gegevens over het enten waren vastgelegd wat, in feite, niet het geval is.

Er werd besloten een enquête te houden om zodoende in het bezit te komen van een groot aantal gegevens waaruit zal kunnen blijken wat niet en wat wel ter zake dienstig is en die gebruikt kunnen worden bij het samenstellen van een handleiding over het enten van succulenten.

De vragen waarop gaarne antwoord wordt verwacht zijn:

1. Welke onderstammen gebruikt U voor het enten?
2. Voor welke entstukken maakt U daarvan gebruik?
3. Voldoen die entingen aan de verwachting?
4. Wilt U opgave doen van bijzonder aanbevelenswaardige combinaties?
5. Als boven van bijzonder afkeurenswaardige combinaties?

Mogen wij hierop een zo groot mogelijke oogst van antwoorden tegemoet zien? Men gelieve die te adresseren aan de heer A. van der Houven, Asterstraat 6, 's-Gravenhage.

Ik hoop dat deze enquête, die werkelijk van groot belang kan zijn, goed moge slagen en dank, bij voorbaat allen die er hun medewerking aan willen verlenen.

J. J. Verbeek Wolthuys.

Voor het Clichéfonds.

Het Clichéfonds biedt aan: 15 mooie gezonde jonge planten of stekken, vetplanten of cactussen en vetplanten, doch niet uitsluitend cactussen voor de som van f 2.50. Toezending volgt na ontvangst van het genoemde bedrag per postwissel of door storting of overschrijving op giro 398972 ten name van Mej. J. J. E. van den Thoorn, Elburgerweg 57, Apeldoorn.

Succulenten

J. KROON

Cactuskweker

Kwekerij: Veurseweg 64-66 — Postadres: Donklaan 17, Voorschoten.

Bestuursmededelingen

CONGRES 1951 OP 30 JUNI.

Het jaarlijkse congres zal gehouden worden in UTRECHT op

ZATERDAG 30 JUNI 1951.

De Algemene Vergadering zal plaats vinden om 14 uur 'smiddags in de Hortus Botanicus, ingang Lange Nieuwstr. 106.

AGENDA :

1. Opening.
2. Notulen der vorige vergadering.
3. Verslag over de werkzaamheden der vereniging in het afgelopen jaar.
4. Rekening en verantwoording van het financieel beheer over 1950.
5. Benoeming van vier periodiek aftredende leden van het Hoofdbestuur (Zie Succulenta 1951, no. 2).
6. Begroting voor het jaar 1951.
7. Vaststelling contributie 1952.
8. Benoeming commissie van twee leden voor het nazien der rekening en verantwoording over 1950.
9. Vaststelling plaats volgend congres en Algemene Vergadering.
10. Ingekomen stukken en voorstellen.
11. Rondvraag en sluiting.
12. Na het beëindigen van de Algemene Vergadering zal de heer P. A. Flor-schütz een lezing houden over zijn tochten door het Surinaamse oerwoud.

De afdelingen, de leden der afdelingen en de verspreid wonende leden, hebben het recht om voorstellen te doen voor de Alg. Vergadering. Deze voorstellen moeten worden ingediend vóór 15 Juni a.s. bij het secretariaat.

Iedere afdeling heeft het recht een afgevaardigde en een plaatsvervanger te benoemen. De namen van de afgevaardigde en diens plaatsvervanger moeten worden medegedeeld aan het secretariaat vóór 15 Juni a.s.

De afdeling Utrecht nodigt de leden, die deze Alg. Vergadering willen bijwonen, uit reeds des voormiddags te 10 uur bijeen te willen komen voor het brengen van een bezoek aan de Hortus Botanicus, Lange Nieuwstraat 106 te Utrecht.

Van 12.30—14.00 uur koffiemaaltijd.

Secretaresse.

Het 500ste lid en de propagandisten.

Met voldoening kunnen wij melding maken, dat op 27 Maart 1951, het 500ste lid van Succulenta werd ingeschreven.

Reeds eerder in de geschiedenis van onze vereniging bereikten wij deze mijlpaal. Zelfs werd eens de 1000 gepasseerd, doch oorlogsomstandigheden brachten het ledental tot een minimum.

Thans zijn wij wederom trots op dit aantal: 500. En trots op die leden, die ons in staat stelden, dit aantal te bereiken. De propagandisten!

Wie waren deze propagandisten?

Daar is de heer Diemel te Utrecht, propagandist no. 1, die ons naar aanleiding van het 500ste lid schreef: „Nu gaan wij het zesde honderdtal volmaken”.

Daar is de heer Noteboom te Voorburg, die op een gegeven ogenblik 7 nieuwe leden in België opgaf.

Daar is de actieve secretaris der afd. Nijmegen, de heer Boers, de secretaris der afd. Zaanstreek, de heer Lammerse, die propaganda maakt, daar, waar hij cactussen of andere vetplanten in de vensterbanken ziet staan.

Daar is de heer Cator, werkzaam in de Hortus Botanicus te Amsterdam, die

steeds bezoekers in de succulentenkas opmerkzaam maakt op onze vereniging.

Daar zijn de heren Andree te Deventer, Bravenboer te Vlaardingen, Schuss te Huizen, v. d. Bilt te Haarlem, Mej. v. d. Thoorn te Apeldoorn, Mej. Brems te Naarden en nog vele anderen, die één of meer leden konden opgeven.

Wij danken U, propagandisten! U hebt ons in staat gesteld een tijdschrift te verzorgen, dat in binnen- en buitenland grote reputatie geniet.

Wij hopen nog vele opgaven van U te mogen ontvangen.

Maar waar blijven de andere leden van Succulenta? Verschuilen zich soms nog propagandisten? Ook Uw hulp hebben wij nodig om te voldoen aan de opdracht van propagandist no. 1: „Nu gaan wij het zesde honderdtal volmaken”.

Het 500ste lid was de heer S. van der Weide te Zeist. Een gratis lidmaatschap voor het jaar 1951 werd hem aangeboden. De heer Blonk te Zeist gaf dit lid op bij het secretariaat. Hem wacht een kleine verrassing. Beiden onze hartelijke gelukwensen.

SECRETARESSE.

Flinke sortering

Cactussen en andere Vetplanten

bij **W. J. van Kempen**

Driehuizerweg 327, Brakkestein, Nijmegen, Tel. 23377, Giro 547230

CONTRIBUTIE 1951.

Verspreid wonende leden, d.w.z. leden, die in plaatsen wonen, waar geen afdelingen zijn gevestigd, worden vriendelijk verzocht, indien zij nog geen contributie over 1951 hebben voldaan, het bedrag van f 5.00 te willen overschrijven op postrekening no. 133550 ten name van Penningmeester Succulenta, te Rijperkerk Fr., vóór 1 Juni a.s. Na deze datum zal per post over het verschuldigde bedrag worden beschikt, met verhoging van 25 cent incassokosten.

NIEUWE LEDEN :

- N.V. Mart. Nijhoff, Boekh., Lange Voorhout 9, Den Haag.
F. A. Dijkstal, Fuutlaan 2, Den Haag.
Mevr. M. van Dijk-Groenhuyzen, Hertzogstraat 31, Haarlem N.
Dr. H. van Beek, Nieuwe Rijn 8, Leiden.
Mej. van Capelle, Haerstraat 77, Oldenzaal.
Dr. J. C. Heyligers, Gortelseweg, Vaassen, Gld.
J. J. Manni, Techn. Opz. Rijkswaterstaat, Wognum, N.-H.
S. van der Weide, van Reenenweg 173, Zeist.
Marcel Buyst, Maurits Sabbelaan 4, Antwerpen, België.
A. Coers, Sleepstraat 144, Gent, België.
Alex. Coppens, Vict. Braeckmanlaan 175, St. Amandsberg, Gent, België.
L. de Herdt, Veltwijcklaan 26, Ekeren, België.
Dr. L. Dussart, Alb. Grissartstraat 18, Antwerpen, België.
Luc. Emmers, Gijsselaarstraat 6, Antwerpen, België.
Paul Helleman, Verkenmarkt 8, Kontich, België.
Fr. Keyzers, Ten Eekhovlei 6, Deurne, België.
A. Krickemans, Kwekerijstraat 28, Borgerhout, België.
R. Plactinck, Greinstraat 29, Antwerpen, België.
H. Ressler-Janssens, Leopoldstraat 92, Duffel, België.
R. Masny, Pretoriastraat 82, Berchem, B. België.
Bl. van Boven, Stanleystraat 23, Antwerpen, België.

- R. van Thillo, Lange Ypermanstraat 43, Antwerpen, België.
Marc. Wittoch, Lange Congostraat 42, Antwerpen, België.
Charl. Wouters, Vredeborgplein 15, Boechout, België.
Guill. Peeters, Kipdorpevest 21, Antwerpen, België.
Herm. Buelens, Moorkensplein 27, Borgerhout, België.
Jos. Puers, Koepoortstraat 35, Antwerpen, België.
W. Andreae, Ernst-Ludwigstr. Bensheim-Bergstrasse Duitsland.
H. Winter, Fachfeldstrasse 51, Frankfurt a. M. Fechenheim, Duitsland.
L. Chauvier, Av. Pierre Mottet, Saint Jacques de Grasse, A. M. Frankrijk.
Library Acad. of Nat. Sciences. 19th. and the Parkway, Philadelphia 3, Pennsilvanië, U.S.A.
Vinc. I. Mason, 154 Beaumont Av., Newtonville 60, Mass. U.S.A.
Mr. Henry Cork, 73 Queenswood Road, Forest Hill, Londen S. E. 23, Engeland.
Kaktimex, Postfach 26, Zürich, Zwitserland.

ADRESWIJZIGINGEN :

- Mr. J. P. M. Aghina, thans Dennenweg 3, 's-Gravenhage.
A. de Prins, voorheen Gillegomweg 14, Bouchout, België moet zijn: Gillegomstraat 18, Boechout, België.
Drs. J. J. M. Leerschool, thans Biest 6, Weert, L.
J. E. Post, thans Acaciastraat 17, IJmuiden Oost.
W. H. Andree thans Vonderstraat 121, Deventer.
S. R. P. R. Steltman, thans Cesar Francklaan 16, Heemstede.
Mevr. H. A. Schouten-Bijlsma, thans De Zilvergors, Ericaweg 9, Wissel, Epe, Gelderland.

Ruil- en Verkoopaanbiedingen

Ruilaanb. t.e.m. 10 regels voor leden-liefhebbers gratis. Overige annonces voor deze rubriek 30 ct per regel.

Ondergetekende wenst in relatie te treden met leden, die bereid zijn materiaal met hem te ruilen. Ruillijsten te zenden aan P. F. D i e m e l, Rijnlaan 133, Utrecht.

import
export

Cactussen en andere Succulenten

telefoon 332556
postrekening 172446

F. Jansen   Leyweg 24
's-Gravenhage, post Loosduinen